

Moa Öhman
Plan- och exploateringsavdelningen

Yttrande över förslag till havsplan för Östersjön

Förslag till beslut

Yttrandet godkänns.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten har utarbetat förslag till havsplan för Östersjön som kommunen har beretts tillfälle att yttra sig över. Havsplanen redovisar statens samlade syn på användningen av havsområdet i territorialhavet och ekonomisk zon. Havsplanen ska leda till en hållbar användning av havsområdet och en viktig uppgift för havsplanen är att det sker avvägningar mellan olika allmänna intressen.

Havsplanen innebär i sig att staten planerar i ett område som enligt plan- och bygglagen är kommunens ansvarsområde, territorialhavet. Det är i dagsläget otydligt hur kommunernas översiktsplaner och den statliga havsplanen ska förhålla sig till varandra i det område som överlappas. Kommunen och staten har i ett fall mycket olika syn på användningen av havsområdet när det gäller den så kallade Horsstensleden som i förslaget till havsplan är utpekad som en planerad farled. Kommunens motsätter sig detta och menar vidare att havs- och myndigheten inte har stöd för att peka ut den som en planerad farled.

Bakgrund

Havsplaneförordningen och miljöbalken är grunden till havsplaneringen där EU:s ramdirektiv har införlivats. Där fastställs att Sverige ska ta fram havsplaner. Enligt miljöbalken ska det finnas tre statliga havsplaner – en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet. Havs- och myndigheten (HaV) har tagit fram förslag till tre havsplaner som sänts på remiss till berörda. Värmdö kommun berörs av förslaget till havsplan för Östersjön.

Ärendebeskrivning

Havsplaner är till för att visa hur havet ska användas på ett hållbart sätt och utgör statens samlade vägledning till myndigheter och kommuner vid planläggning och prövning av anspråk på användning av områden i havet. Den ska ge vägledning till myndigheter och kommuner vid planläggning och prövning av anspråk vilket betyder att kommunen måste ta hänsyn till planen i sin planering, beslut och andra förvaltningsåtgärder.

Havsplaneringen främsta uppgift är att göra en avvägning mellan olika allmänna intressen så som till exempel riksintressen. Havsplanerna omfattar större delen av territorialhavet och ekonomisk zon. I territorialhavet överlappar statens planeringsansvar kommunernas så i denna zon verkar såväl den kommunala översiktsplanen som den kommande havsplanen. Olika kommuner har kommit olika långt i havsplaneringen inom ramen för sin översiktsplanering. Generellt har kommunerna på ett mycket tydligare sätt pekat ut lämplig markanvändning på land än för vattnet i kommunen. Den statliga havsplaneringen driver i sig på kommunernas havsplanering.

Den statliga havsplaneringen utgår från såväl nationella som internationella mål så som de 17 globala målen för hållbar utveckling som FN har antagit, de nationella miljömålen och Sveriges maritima strategi.

Det nu pågående samrådet om förslag till havsplan är ett tillfälle för Värmdö kommun att uppmärksamma HaV på redan gjorda och eventuellt kommande ställningstaganden i det överlappande havsplaneområdet. Den enskilt största synpunkten kommunen framför i yttrande över förslag till havsplan är att den så kallade "Horsstensleden" inte ska pekas ut som en planerad led i förslaget.

Bedömning

I och med den statliga havsplaneringen så blir användningen av havet tydligare och den innebär även en avvägning mellan olika intressen så som t.ex. riksintresset för försvaret och vindkraft vilket är positivt. I förslaget till yttrande framhålls också att det är bra att förslaget utgår från en ekosystemansats. Samtidigt är det i dagsläget oklart hur kommunens planering i förhållande till den statliga havsplanering kommer att bedömas i förhållande till varandra i de fall där kommunens lagda planering skiljer sig från förslaget till havsplan.

HaV har i förslaget till havsplan för Östersjön pekat ut Horsstensleden som en framtida led. Kommunen motsätter sig detta av ett flertal anledningar. Det finns idag redan två alternativa farleder in till Stockholm som klarar sjöfartens behov. Regeringen har heller inte uttryckt sin önskan om att denna led ska byggas eller planeras för därav finns det inget stöd för att ha med den i planen. Vidare har inte en kostnads-nyttoanalys eller en samlad effektbedömning presenterats för Horsstensleden, varken av Trafikverket eller Sjöfartsverket. Värmdö kommun anser att HaV inte har utrett sjöfartens påverkan på naturvärdena och här finns en

tydlig kunskapsbrist kring hur fartygstrafik påverkar naturen, både ovan och under vattnet. Området i Värmdös ytterskärgård hyser skyddsvärda arter som är beroende av grunda utsjöbankar och Värmdö kommuns bedömning är att Horsstensleden medför ett sådant ingrepp ovan och under vattnet att det påtagligt skadar områdets naturvärden enligt miljöbalkens 4:e kapitel. En avvägning mellan de allmänna intressena har inte skett i förslaget till havsplan när det gäller denna fråga och därför kan inte heller den så kallade Horsstensleden pekats ut som en framtida led. Kommunen motsätter sig leden och har påbörjat en naturreservatsbildning i området.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till yttrande har inga ekonomiska konsekvenser. Den statliga havsplaneringen driver i sig på att kommunernas havsplanering ska utvecklas. Som ett led i den statliga havsplaneringen har HaV avsatt medel som kommunerna kan ansöka om från länsstyrelsen för att arbeta med den kommunala havsplaneringen. Detta bidrag kallas KOMPIS. Förvaltningen arbetar för närvarande med att utarbeta ett förslag till ansökan om KOMPIS-bidrag för att förstärka Värmdö kommuns vatten-, kust- och havsplanering. Detta arbete skulle få ekonomiska konsekvenser för kommunen. Kommunstyrelsen beslutade den 11 april 2018 att överföra icke använda medel för den kommunal kust- och havsplaneringen från 2017 till 2018 års budget som då kan avsättas för detta ändamål.

Konsekvenser för miljön

Förslaget till havsplan har konsekvenser för miljön. Havsplanen syftar till en långsiktigt hållbar användning av havsområdet i Sverige och en miljökonsekvensbeskrivning har utarbetats för att beskriva konsekvenser på miljön. I fallet med Horsstensleden framhåller Värmdö kommun i sitt yttrande att konsekvenserna för miljön inte är utredda och att leden skulle få stor negativ påverkan, vilka inte redovisas eller tas ställning till. Därför anser kommunen inte att Horsstensleden kan pekats ut som en framtida led utan området i fråga bör istället skyddas.

Konsekvenser för medborgarna

Konsekvenserna för medborgarna är flera. Den statliga havsplanen bidrar i sig att staten på ett mycket tydligare sätt pekar ut hur olika allmänna intressen ska vägas mot varandra i havsområdet.

Anordnande av en ny farled i Horssten skulle dock ha negativa konsekvenser för Värmdö kommuns medborgare då det påverkar ett viktigt naturområde.

Konsekvenser för barn

Förslaget till havsplan har till största del positiva konsekvenser för barn då den kan bidra till en mer hållbar och avvägs användning av havet i framtiden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av plan- och exploateringsavdelningen med stöd av en konsult med kompetens inom sjöfart och dess påverkan på miljön

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1.	Yttrande över förslag till havsplan för Östersjön	Biläggs
2.	Förslag till havsplan för Östersjön	Biläggs ej

Sändlista för beslutsexpediering

Havs- och vattenmyndigheten

Länsstyrelsen i Stockholms län

Camilla Broo
Kommundirektör

Camilla Schultz
Tf. Samhällsutvecklingschef